

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XVI. Interiora.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

TITULUS XVI. INTERIORA.

§. 1.

Præ exterioribus cura.

Ex Veteri.

Inspiravit in faciem ejus spiraculum vita; & factus est homo in animam viventem. Gen. 2. 7. Cur non etiam in corpus vivens? Non videtur Deus de exterioribus curare. Escobar t. 2. Perf. Chr. l. 7. Obs. 6.

Mansuetas in Arca &c. Gen. 6. 14. q. d. lines eam lucturam cum fluctibus: sed, quia fieri potest, ut bitumen tibi ad omnia non sufficiat, malo exteriora non limi, quam deesse interioribus, quò oblinantur. Olival. 10. Strom. §. Renovamini spiritu.

Qui prior egressus est, totus rufus erat, & totus in morem pellis hispidus. Gen. 25. 25. Cur exterior species Esau accuratè describitur non Jacob? Scriptura utriusque qualitates juxta ingenium describit. Esau totus in exterioribus, Jacob in internis. Esau venator, & agricola; Jacob vir simplex habitabat in tabernaculis. Sylveira in Matth. 15. l. 6. c. 1.

Offerent caput, & cuncta, qua adherent jecori; intestinis, &c. Levit. 1. 8. Vollebat ex pecore interiora, scilicet viscera, tantum habere. O quantum numero sunt ij, qui cor, & seipfos, Mundo donant; & solum tibi donant exteriora. *Benedic anima mea Domino, & omnia, qua intrà me sunt.* Psalm. 102. 1. Stella de amore Dei Medit. 56. Dum præcepisti, ut te totò corde, & mente, diligeremus; vis ut tibi nostræ animæ interiora donemus. Idem ib.

Ex toto corde suo omnes orabant Deum. Judith 4. 17. Ex corde Deum non colit, qui externò solum cultu colit, affectu vanò. Veloso hic.

Nonne sicut lac misisti me, & sicut caseum me coagulasti. Job 10. 10. Cortex casei immundus; præcordia lactis referunt puritatem. Escobar t. 2. Perf. Chr. l. 7. obs. 6.

Omnis gloria ejus filia regis ab intrus. Psal. 44. 14. Omnis in abscondito decor justitiae: cum è contra improbus cuncta sua ornamenta corpore præferat, & ostendat. Didac. Niss. l. 2. die Cin. §. 2.

Cor mundum creavit me Deus. Psal. 50. 12. Non petit sibi novos dari, aut creati, pedes, quibus velocius ambulet; aut novas manus, quibus fortius operetur; non novam linguam, quæ eloquentius loquatur; non aures, quibus audiat subtilius; non denique alios oculos, quibus proximi necessitatem benignius intueatur. Hæc enim nihil sunt, si cor non rectè se habeat, & animus vitijis sit oppletus. At unicum cor mundum sibi dari postulat, & spiritum no-

vum: quæ cum renovata fuerint, ceteræ facultates sensitivæ renovari sunt. Bessius D. 12. Pent.

Fiat cor meum immaculatum. Pl. 118. 80. Pilatus, & Pharisei, lavant manus. Stella in Luc. 11. v. 39.

Leclulus noster floridus. Cant. 1. 16. Sed diu quæsitus in florido leclulo sponsum inveniri non potuit. Nimirum toti in eo sumus, ut externa vireat observantia: & Christus cordis pulchritudine pene solà delectatur. Si flosculus desit, si leclulus non oleat, de religione conclamatur. Exoriuntur in corde spinæ; neculus lamentatur. Oliva t. 2. Stromat. hic.

Magnus in medi tui sanctus Israel. II. 12. 6. Non tantum est circa te, sed intrà te, in interiori cordis tui: quia proprium opus Christi, est, componere partes secretiores animæ; intrà se, & cum Deo, inclinationes extinguere. Exteriora flagella, sancta quidem sunt, si in Deum referantur; sed in his pura sanctitas non consistit. Idcirco licet aliquis in jejunijs magnos progressus fecerit, silentium observet &c. si tamen cum his omnibus intrà cor ejus passionibus ebulliant, si inani gloriâ inflatur, si regnat in eo ira &c. pro certo habeat, se ad salutem, qui Jesus est, non pervenisse. Diez Circumcisio D.

Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra. Joel 2. 13.

Ex Novo.

Nisi abundaverit justitia vestra. Matth. 5. 20. Phariseorum justitia in Sacrificio, & aspersione effusi sanguinis; Discipulorum Christi in sacrificio contriti cordis. Illorum in circumcisione carnis; istorum in circumcisione cordis. Illorum in custodia Sabbathi temporalis. Illorum justitia in actionibus corporalibus; Discipulorum verò, & omnium Christianorum, & in virtute animæ, internisquæ virtutibus. Simon Cass. l. 10. c. 17.

Accessit ad eum Centurio, rogans eum. Matth. 8. 5. Cur Centurio non accedit Christum adorans, ut Archi-Synagogus? Matth. 9. 18. & alij Matth. 14. 33. Matth. 20. 20. Marci 5. 6. Resp. fides magna in Centurione actibus internis charitatis, humilitatis, obedientiæ, contenta est; & de exteriori adoratione non multum curat. Sylveira in Matth. 8.

Dicebat intrà se. Matth. 9. 21. Non in multiloquio, nec in externorum operum vano fulgore, sibi complacet Deus; qui, quæ cordi sunt homini, ea æstimare, accipere, gaudet. Bæza t. 2. l. 10. c. 7.

Non surrexit major Joanne Baptista. Matth. 11. 11. Unde nullus major? Salvator aliquid arduum in virtute præ ceteris in ipso cognovit;

gnovit; unde ceteris prætulit. Sibi soli cognitæ sunt omnium hominum mentes: qui non ex eo, quod exterius agit, homines approbat, aut alios alij præfert; sed ex eo, quod interius splendet. Simon Cass. l. 3. c. 3.

Non lotis manibus manducare. Matth. 15. 20. Nihil ad cultum corporis, nihil alienis oculis placitum, suos Discipulos Christus docuerat; sed omnem mundi corporis contemptum. Regni cælorum urbanitatem docebat Iesus, & animarum nitiditatem; non corporum baptismata prædicabat. Interioribus suis intenti exteriorum cultum per omnia parvipendunt. Idem l. 11. c. 21.

Hoc est corpus meum. Matth. 26. 26. Ilud Dominus prætare cupit in nobis Corpore suo, quod verbis suis præstitit, & effectit in azy-mo: nimirum ut totus panis in Christum conversus est, solò candore, odoreque, superlente; qui tamen nutritur à se: ita integram amat cordis nostri conversionem in se. Perique colorem mutant, non cor. Pannò leguntur, exuuntur sericò, comam tondent: cæterum sub Eliæ pallio factus latet Jezabelis. Oliva l. 9. Strom. hic.

Erant iusti ambo ante Deum. Luc. 1. 6. An in hominum conspectu iusti non erant? cur eos laudat de iustitia, non apud homines, sed ante Deum? Titus Bostr. iustum esse ante Deum, id demum solidæ, perfectæque laudis est; qui hominum corda exactè perspecta habet. Etenim secundum externam faciem multi coram hominibus habentur iusti; qui tamen, propter latens in pectore venenum, non sunt ejusmodi, de Castillo. Illat. 115.

Laudatur Magdalena, reprehenditur Pharisæus. Luc. 7. quia hujus obsequia in excipiendo Christo erant solum exteriora; Magdalene plura in corde, quam exteriori opere, fides viva, dilectio fervens &c. quibus carebat Pharisæus. Nihil in ea fuit, quod à corde non procederet; nihil simulatum. Id. ib. Et hæc quidem extrinsecus cuncta faciebat: ea verò quæ in secreto mentis agitabat, multò his erant ignotiora, multoque majora; quæ tantummodo Deus ipse cernebat. S. Chrylost. hom. 6. in Matth.

Intravit in quoddam castellum; & mulier quedam Martha nomine excepit illum in domum suam. Luc. 10. 38. Cur Evangelista non explicat salutationes, & verba, quibus Christus exceptus? Simon Cass. l. 9. c. 33. exceperunt Christum amplius mente, quam corpore; animò, quam hospitio.

Jejuno bis in Sabbato. Luc. 18. 12. Ezechias autem sic loquitur Il. 38. 3. *obsecro Domine, memento queso, quomodo ambulaverim coram te.* Uterque commendat sua opera; indeque repulsam patitur Pharisæus, & Ezechias præmium refert. Eucherius l. 4. in lib. Reg. ecce Pharisæus justificavit se in opere, Ezechias justum se asseruit etiam in cogitatione; atque unde ille offendit, inde iste Domino placuit. Cur hæc? nisi quia Deus singulorum verba pensat, & in ejus aure superba non sunt;

Polyant. Sac. Tom. I.

quæ humili corde proferuntur. Bæza t. 2. l. 10. c. 7.

Percutientes pectora sua. Luc. 23. 48. Percussio illa pectorum, non erat emendatio, sed solidatio, scelerum; ubi per fidem non convertentur ad Christum. *Reveriebantur ad domos,* non autem ad se ipsos: *revertebantur ad domicilium proprium,* sed non *revertebantur ad Dominum.* Simon Cass. l. 13.

Si non laveris te, non habebis partem mecum. Joan. 13. 8. Non dicit, si non laveris pedes; sed te. Eitobar t. 2. Perf. Chr. l. 7. Obs. 6. Sect. 1.

Non tantum pedes meos; sed & manus, & caput. Joan. 13. 9. De corde tacet; quod debebat inprimis Christo offerre lavandum. Bæza l. 3. c. 7. §. 22.

Tunc Simon & ipse credidit. Act. 8. 13. Accesserat Simon magus ad hoc lavacrum; baptizatus est, sed non illuminatus: corpus quidem lavit aqua, cor autem non illustravit spiritu. S. Cyrill. Jerof. præfat. in Catech. Non est speciosa fides, vel confessio in ore; si dilectio non sit in corde. Rupert. l. 8. in Matth.

S. Paulus, cum patrem Publij, apud quem Melitæ triduo hospes erat, ut scribit Luc. Act. 28. 8. febribus, & dysenteria vexatum, solà manu impositione sanavit: suum verò Timotheum à stomachi dolore, alijsque multis infirmitatibus, non absolvit. Cur erga barbarum tam beneficus, erga discipulum tam parcus? Respondet S. Greg. mor. l. 47. c. 11. curatum à Paulo Paganum non Christianum, quia hic totus intus vivebat; cum tota hominis gentilis vita, & voluptas, in corpore posita esset; ut Paulus, tanquam prudens Medicus, ingenio cujusque, & conditioni, antidotum aptaret. Didac. Niss. l. 2. die Cin. §. 2.

Renovamini spiritu mentis vestrae. Eph. 4. 23.

Finis præcepti est charitas de corde puro, & fide non ficta. 1. Tim. 1. 5.

Multum hos oculos exteriores diligis; multum illum anteriorem negligis. - Tota opera nostra, fratres, in hac vita est, sanare oculos cordis, unde videtur Deus. Ad hoc sacrosancta mysteria celebrantur, ad hoc sermo Dei prædicatur; ad hoc agunt, quidquid agunt divina, sanctæque, Literæ: ut purgetur illud interius ab ea re, quod nos impedit à conspectu Dei. Sanct. August. f. 18. de Verb. Dom. apud Oliva t. 3. conc. 10.

§. II.

Exteriora, & interiora, bona sint.

Arcam de lignis Setim compingite, & decurabis eam aurò mundissimò intus, & foris. Ex. 25. 10. 11. Quidquid in Christo erat, sive intus, sive foris, totum eximium, excellentissimum. Sylveira in Marc. 7. 37.

Cur Enoch integrò ornatu defertur in paradysum. Gen. 5. 24. 4. Reg. 2. 13. - Elias verò projicit Elisæo pallium, cum raperetur? Abulensis dat rationem, q. 5. ad c. 5. Gen. ob quam

Cet. cc Enoch

Enoch non est visus transferri, sicut Elias: quia nullus tunc erat dignus videre eum transferri; sicut vidit Elifaeus Eliam: quia sanctus vir erat. Hinc prioris dubij datur ratio: Enoch non habuit locum iustum, cui tale pignus relinqueret; sicut Elias Elifaeum. Sed cur ad recipiendum pallium Eliae requiritur vir iustus? quia aequum erat, ut illò pallio non nisi iustus operiretur: nè, qui tale haberet operimentum, exterius appareret iustus; cum interius sit peccator. de Castillo Illat. 20.

Quaeris lanam, & linum. Prov. 31. 12. Ex lino confecit interiorem; ex lana exterioriorem amictum. Pinna Eth. 27. S. August. s. 217. de temp. invenies dicentem tibi: sufficit mihi conscientia mea. Deum colo, & Deum adoro; quid mihi opus est ad Ecclesiam ire, aut visibiliter Christianis misceri? Linum vult habere sine lana. Non novit, neque commendat, talia opera mulier ista. Invenit hæc mulier lanam, & linum, & fecit utile.

Sicut fragmen mali Punice, ita gena tua. Cant. 4. 3. Gilbertus s. 25. in Cant. bona equidem hæc fractio, per quam interior ceperit virtus eminere; & quæ in carnis cortice continebatur, erumpere gratia: per hæc fragmenta salutis se nobis ubertas effudit. Audiant hæc peccatores illi, qui sibi blandiuntur de intima animi contritione; cum nihil patiantur in splendore vultus, in ornatu corporis, in abundantia convivij, in risu, in hilaritate, non esse integrum. Bæza t. 3. l. 15. c. 7. in Luc. 18.

TITULUS XVII. INTERPRETATIO.

§. I.

Bona.

Ex Veteri.

Bibensq; vinum inebriatus est. Gen. 9. 21. inebriationem Noe Theodoretus q. 65. sic interpretatur: ille primus hominum, compressis ovis, ignorans, quantum esset bibendum, incidit in ebrietatem. Ab inexperientia profecta est ebrietas Noë, non ab intemperantia.

N gavit Sara dicens: non nisi, timore perterrita. Gen. 18. 15. Videtur magnum crimen, coram Deo omniscienti mentiri. Sed Scriptura excusat: *timore perterrita.* Sylveira in Luc. 8. c. 27. q. 3.

Ego sum primogenitus tuus. Gen. 27. 19. Mendacium Jacob S. August. l. contra mendacium sic excusat: Jacob, quod matre fecit auctore, ut patrem fallere videretur; si fideliter, & diligenter, attendatur; non est mendacium, sed mysterium. Per hædinas pelles peccata; per eum verò, qui eis se operuit, ille significatus est: quia non sua, sed aliena, portavit.

Nolite pavere, neq; vobis durum esse videatur. Gen. 45. 5. Veniam promittit,

Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum. Cant. 8. 6. Duabus in partibus corporis signum suæ dilectionis imprimi cupit sponsus; in corde, & brachio: cor enim intimos animi affectus significat; brachium verò opera. Pinna E. thol. 27.

Plorans ploravit. Thren. 1. 2. Secundum Scripturarum sacrarum idioma recte Christi Ecclesia plorans plorare dicitur, sicut & gaudium gaudere, & vitâ vivere. Quia profecto, sicut magis aliquid, & significantius est, vitâ vivere, & gaudium gaudere; quam simpliciter gaudere, & vivere: ita majus est dicere, *plorans ploravit*: ut ubertatem insinuet, & perfecta compunctionis interioris, & affluentiam demonstrat lacrymarum exterioris: quatenus non minus exterior, quam interior, homo, ad integrum reformatus, abluatur. S. Paschal. hic.

Aris facta est continuo sicinea. Matth. 21. 19. Viderunt sicum aridam factam à radicibus. A radicibus arida facta est: quia non solum in conspectu hominum, qui exterius vident; sed in conspectu Dei, qui interius videt, excelsa est: perdidit enim gratiam Dei, & gratiam hominum. Hugo Card. hic.

Percutiebat pectus suam. Luc. 18. 13. ut intamam cordis sui exprimat penitentiam. Quis enim credat, cor esse vere contritum in eo, cui omnia externa sunt integra, & vel à quovis parvo vulnere libera. Bæza t. 3. l. 15. c. 7.

qui offensam excusat. Joseph, quâ potest, arte extenuat fratrum suorum delictum; ut eorum leve animos, & metum pellat. Olear: nec vindicat peccatum, neque saltém exprobrat; sed peccatum opus bonum efficere nititur, imò opus Dei. Alvarez Illustr. 241. hic.

Pro salute vestra misi me Deus ante vos in Egyptum. Gen. 45. 5. S. Ambr. l. de Joseph c. 12. quàm pia fraternitas, quàm dulcis germanitas! ut etiam parricidale excusetur admittit, dicens; illud divinæ providentiæ fuisse, non impietatis humanæ: quandoquidem non ab hominibus oblatum ad mortem, sed à Domino missus sit ad vitam.

Ex Novo.

Et visò eò rogabam, ut transiret à finibus eorum. Matth. 8. 34. Cur hoc petierunt? S. Chrysost. hom. 29. in Matth. tribuit ingratitude. S. Hier. hic de humilitate eorum interpretatur. Quòd rogant, ut transeat à finibus eorum; non de superbia hoc faciunt, ut nonnulli interpretantur, sed de humilitate: quia se præsentia Domini indignos: judicabant. Sic sentit S. Paschasius, Albertus Magnus, Bonaventura.

Cum